

Nr 187

Av herr Geijer, Lennart, m. fl., om vissa personalförstärkningar vid riksantikvarieämbetet.

(Lika lydande med motion nr 252 i Andra kammaren)

Under senare år har historisk forskning rörande textil produktion alltifrån äldsta tider alltmer uppmärksammats inom olika vetenskapliga discipliner. Inte minst på det internationella planet är specialisterna medvetna om den särställning Sverige intar på grund av det rika bestånd av äldre textilkonst som bevarats sedan århundraden. Här i landet är det emellertid ganska få som vet vad vi äger och ännu färre som förstår hela värdet — skönhetsvärdet och det kulturhistorisk-vetenskapliga värdet — i dessa skatter.

Runtom i världen har den övervägande delen av detta slags konstprodukter gått till spillo. I huvudsak har väl förstörelsen varit oundviklig, så att säga naturlig, men många gånger, långt in i sen tid, har den berott på direkt vanvård och okunnighet.

Äran av att så mycket av dessa numera ofta helt unika skatter just finnes i Sverige tillkommer till väsentlig del det halvt privata företag som utgör grunden för den verksamhet som — sedan den 1947 blivit förstatligad — går under namnet »riksantikvarieämbetets textilkonservering».

I realiteten fungerar nu denna avdelning som ett institut för historisk textilforskning och för konservering och vård av kulturhistoriskt värdefulla textilier. På detta område är textilavdelningen således landets centralinstitution, men även internationellt intar den en ledande ställning, såväl i avseende på vetenskaplig forskning som beträffande textilmaterialets praktiska vård och konservering.

Det material som kommer till behandling och undersökning vid denna anstalt förskriver sig huvudsakligen från medeltid och nyare tid. Men dessutom har, genom här utexperimenterade metoder, även kunnat tillvaratas textilfynd från arkeologiska utgrävningar, vilket lika lättförgängliga som historiskt betydelsefulla material sålunda räddats åt forskningen.

De formella ägarna, som sålunda får hjälp att vårda sitt föremålsbestånd, är museer och kyrkor i Stockholm och ute i landet. I undantagsfall har sådan hjälp emellertid också lämnats till utländska museer, som antingen fått vissa speciellt märkliga föremål konserverade eller också genom stu-

diebesök eller på annat sätt tagit del av de vetenskapliga och tekniska erfarenheter som samlats genom denna institution.

Självfallet ställer nu relaterade omständigheter mycket stora krav på avdelningens olika medarbetare. För akademikerna kräver arbetet, utom övrig vetenskaplig utbildning (framför allt i konsthistoria och arkeologi), en omfattande specialisering som även måste inkludera tekniska insikter. Av den manuellt arbetande konserveringspersonalen kräves solid textiltknisk utbildning som *grund* för den mångsidiga specialutbildning, vilken endast kan vinnas under flerårigt arbete inom konserveringsateljén i fråga. Textilavdelningens skriande personalbehov har hittills tyvärr icke tillräckligt beaktats, varken i fråga om de tjänster som berör arbetsledningen eller i fråga om den tekniska personalen, där lönerna generellt t. o. m. ligger under motsvarande tjänster vid alla övriga svenska museer av betydenhet — trots att arbetsuppgifterna här överlag måste anses vara mera krävande och mångsidiga än på någon annan museal konserveringsateljé. Som en följd av detta orimliga förhållande har flera goda och mycket lovande krafter under senare år lämnat sina tjänster för bättre betalade. Varje sådan avgång blir en direkt förlust för konserveringsateljéns kapacitet, enär effektiviteten hos den nya personalen de första åren givetvis är lägre än hos de tränade kollegerna. Dessutom har nyrekrytering i hög grad försvårats. — Ifrågavarande grundutbildning — textillärareexamen eller avgångsbetyg från textillinje vid konstfackskola — tar ca 4 år; den förstnämnda berättigar i öppna marknaden till lägst 15 lgr.

Otillräckligheten av ifrågavarande avdelnings personella utrustning resp. lönesättning framgår starkt vid en jämförelse med Nordiska museets år 1964 nyorganiserade avdelning »Textil» med *dels* 4 akademiker, d. v. s. 3 intendenttjänster i resp. lgr. 27, 25 och 23 samt en amanuens i rb, *dels* 2 textilvårdare i lgr. 11 och 9 (den ena kallad konserveringsassistent) samt för textilkonserveringen en tjänst i Ao 13 (»konservator») och 2 st. konserveringsbiträden i lgr. 9 och 7/9.

Den under riksantikvarieämbetets byggnadsminnesavdelning f. n. sorterande »textilsektionen» har endast 7 fasta tjänster: därav 2 akademiker, en antikvarie i Ao 23 och en amanuens i rb 17/21, samt 5 konserveringsassistenter resp. -biträden i lgr. Ae 11 (1), 9 (1) och 7 (3). (Av dessa har de tre äldsta tjänsteinnehavarna för halvåret 1/1—30/6 1966 interimistiskt uppflyttats i Ag 13, resp. 11 och 9.) Dessutom finns f. n. anställda 2 extra amanuenser på deltid, en kansliskrivare i lgr. 11 (halvtid) och ett extra konserveringsbiträde, vilka avlönats med anslag från statens humanistiska forskningsråd eller med överskottsmedel från textilkonserveringsverksamheten.

I remissyttrande rörande antikvarieutredningen (SOU 1965: 10) har »1965 års musei- och utställningssakkunniga» (MUS 65) i fråga om denna verksamhet preliminärt föreslagit följande tjänsteförstärkningar: *dels* en tjänst

i lgr. 25, dels en hel kontoristtjänst (i st. f. nuv. $\frac{1}{2}$), dels uppflyttning av de 5 konserveringsassistenttjänsterna till resp. 15, 13 och 11 lgr.

Den av MUS 65 föreslagna förstärkningen innebär givetvis en förbättring men den måste betecknas som ett *minimum* som möjligen kan rädda den nu existerande institutionen från att omedelbart falla samman.

Utöver den av MUS 65 föreslagna förstärkningen finns det, enligt vår mening, behov av ytterligare en tjänst för en kvalificerad akademiker, varigenom också skulle tillgodoses de mycket beaktansvärda krav på vetenskaplig bearbetning av inkommande fynd och föremål samt på publicering av betydelsefulla undersökningar, vilka på grund av den växande arbetsbördan under flera år måst ligga nere. Verksamhetens ledning innebär nämligen en alltför krävande uppgift för att åren igenom kunna skötas av en enda person. Vidare behövs två amanuenser. Utan ytterligare förstärkning är det fara värt att den nuvarande synnerligen väl meriterade innehavaren av ledartjänsten icke längre står till förfogande.

För realiserande av de av MUS 65 skisserade, i detta avseende otvetydigt viktiga och rationella planerna är det av allra största betydelse att bevara och stärka den personliga kapaciteten i det nu existerande arbetsteamet.

Med hänvisning till det ovan anförda får vi yrka,

att riksdagen, vid behandling av punkt B 35 under åttonde huvudtiteln, måtte besluta genomförande av de tjänsteförstärkningar vid den till riksantikvarieämbetets byggnadsminnesavdelning anknutna *textilsektionen*, som föreslagits av »1965 års musei- och utställningssakkunniga» (MUS 65) i remissyttrande rörande »antikvarieutredningen» (SOU 1965:10), samt anslå därför erforderliga medel.

Stockholm den 25 januari 1966

Lennart Geijer

Alva Myrdal

Olle Dahlén

Gunvor Stenberg

Nils-Eric Gustafsson